

Секція: Педагогічні науки

Гоблик Володимир Васильович

*доктор економічних наук, професор
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

Щербан Тетяна Дмитрівна

*доктор психологічних наук, професор
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

Смочко Наталія Михайлівна

*кандидат географічних наук, доцент
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

Дем'ян Ярослава Юріївна

*кандидат економічних наук,
старший викладач
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

В умовах євроінтеграційних процесів властивих ХХІ століттю значимість держави визначається насамперед рівнем соціального розвитку та світової конкурентоспроможності її економіки. Найважливішим показником останніх є виробництво високотехнологічної, наукоємної продукції, в тому числі знань та освітніх послуг. Важливим напрямом такої роботи є переорієнтація роботи університетів, оновлення програм академічної мобільності.

Метою програми зовнішньої міжнародної академічної мобільності є надання можливості громадянам України отримати освітні послуги

(пройти короткотермінове стажування, отримати досвід викладання і наукової роботи в закордонних країнах) як на безоплатній основі за рахунок приймаючої сторони, так із повною або частковою оплатою. Правовими підставами для функціонування програми є двохсторонні договори про науково-освітнє співробітництво з університетами країн – партнерів.

Для українських юнаків і дівчат, перш за все з російськомовних сімей, російські вузи починаючи з 1990-х років були найбільш привабливими. Особливо помітно збільшилася кількість вихідців з України в російські вищі навчальні заклади за 2013/2014; 2014/2015 навчальні роки (з 12,8 тис. чол., до 20,3 тис. чол., понад 60 відсотків з яких навчалися на денних факультетах).

Цей пріоритет був досягнутий майже виключно за рахунок жителів східних і ряду південно-східних областей. В той же час молодь центральної і західної частини України вчилася у вузах Польщі, Німеччини, Словаччини, Угорщини, Чехії.

Причому в останні три роки саме Польща стала провідним напрямом академічної мобільності для молодих українців число яких суттєво збільшується в польських вузах*, німецьких вузах [1], а також ряду інших країн (див. Табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл вихідців з України, що навчалися у вузах зарубіжних країн в 2013-2014 академічному році

№ п/п	Приймаючі країни	Число українських студентів, людина	Частка, у %
1.	Польща	15 123	29,2
2.	Росія	12 808	24,8
3.	Німеччина	6 144	11,9
4.	Чехія	2 098	4,1

* Частина вихідців з України в контингенті іноземних студентів польських вузів складає 42 відсотки в 2012-2013 н.р., 50,7 відсотка в 2013-2014 н. р., 53,5 – в 2014-2015 н. р.

Підраховано по: Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2015. Rok LXXV. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny, 2015, p. 363-364.

5.	Італія	1 903	3,7
6.	США	1 464	2,8
7.	Угорщина	1 169	2,3
8.	Франція	1 131	2,1
9.	Канада	1 110	2,1
10.	Великобританія	1 035	2,0
11.	Австрія	964	1,9
12.	Словаччина	834	1,6
13.	Іспанія	678	1,3
Інші країни		5 272	10,2
Всього		51 733	100,00

В 2014 - 2015 н. р. число українських студентів у вузах Польщі виросло до 23 392 чол., а в 2015 - 2016 н. р. – до 30 589 чол., у вузах Німеччини в 2014 – 2015 н. р. – зросло до 9 379 чол., Чехії до 2 256 чол. [2].

В абсолютних цифрах число українців які навчалися у вищій школі Польщі, за 10 років збільшилися більш ніж в 11 раз (з 2,7 тис. чол., до 30,6 тис. чол.).

Міжнародна академічна мобільність українських студентів (їх налічувалося в 2013-2014 академічному році 1,7 млн. чол.) була невеликою – всього 3 відсотка з них (51,7 тис. чол.) навчалося за кордоном. Це дещо менше числа іноземних студентів в українських вузах (59391 чол.), серед яких переважали громадяни Туркменії (14,1 тис. чол.), Азербайджану (7,6 тис. чол.), Індії (3,6 тис. чол.), Нігерії (також 3,6 тис. чол.), Китаю (2,4 тис. чол.). Через конфлікт на сході країни іноземний студентський контингент у вузах України в 2014-2015 н. р. скоротився до 56933 осіб [3].

Особлива роль у реалізації міжнародної академічної мобільності у освітньому просторі провідних європейських держав належить прикордонним регіонам України, зокрема Закарпатській області, яка межує з країнами Європейського Союзу: Польщею, Угорщиною, Словаччиною та Румунією [4-7]. З 2015 року у Мукачівському державному

університеті (МДУ) реалізуються Програми Міжнародної академічної мобільності а саме:

- програма «Подвійний диплом» з Вищою Лінгвістичною Школою (WSL) м. Ченстохова в Польщі. Учасниками даної програми є 14 студентів освітніх ступенів бакалавр та магістр спеціальностей «Початкова освіта», «Дошкільна освіта», «Філологія (Англійська)». Навчання у WSL відбувається у форматі Зимової та Літньої шкіл, які проводяться під час канікул і тривають 10-14 днів, завершується захистом випускної роботи. Результатом навчання є отримання другого (паралельного) диплому державного зразка Польщі;
- програма семестрової академічної мобільності в Академії ім. Яна Длугоша (AJD) м. Ченстохова в Польщі, за умовами якої студенти безкоштовно вивчають фахові дисципліни тривалістю 3 місяці в рамках Міжнародної програми обміну студентів, що фінансується за кошти ЄС. Після закінчення Програми відбувається перезарахування прослуханих предметів, за умови їх успішного складання, виключно за змістом програм цих дисциплін. У I семестрі 2017/2018 н. р. учасниками даної Програми є 23 студенти МДУ за спеціальностями «Туризм», «Філологія (Англійська)», «Музичне мистецтво».

Участь в Програмах академічної мобільності дає змогу молоді Мукачівського державного університету паралельно стати студентом закордонного університету, зберігаючи місце постійного навчання в Україні, розвивати особистий інтелектуальний потенціал, розширювати культурний діалог і кругозір, набувати нові унікальні професійні навички та удосконалювати навички володіння іноземними мовами та отримати другий (польський) диплом.

Можна прогнозувати, що в найближчі 10 років основні напрями міжнародної академічної мобільності в Україні не тільки збережуться а з кожним роком зростатимуть.

Література

1. Bildung and Kultur. Studierende an Hochschulen. Wintersemester 2014/2015, Fachserie 11 Reihe 4.1. Wiesbaden: Statistisches Bundesamt, 2015, s. 55.
2. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2014/2015 навчального року. Статистичний бюлетень. Київ: Державна служба статистики України, 2015.
3. Миграция студентов в Чешскую Республику 2000–2015: история и перспективы / Сборник материалов международной конференции // <http://www.gostudy.cs/mezhfunarodnaya-konferentsiya-migratsiya-studentov-v-ches>
4. Життєздатний економічний розвиток регіону: колективна монографія / В.П. Мікловда, В.В. Гоблик, С.В. Сембер, С.С. Слава [та ін.]. – Ужгород, 2009. – 432 с.
5. Регулювання трудовіграційних процесів в транскордонному регіоні: колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Пітюлича М. І. / М.І. Пітюлич, В.В. Гоблик, Т.Д. Щербан [та ін.]. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2015 р. – 148 с.
6. Смочко Н.М. Сучасний стан освітньо-наукового простору Закарпатської області: суспільно-географічні аспекти / Н.М. Смочко // Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 14-15 травня 2015 р.). Том 2 / Ред. кол.: Щербан Т.Д. (гол. ред.) та ін. – Мукачево: Вид-во «Карпатська вежа», 2015. – С. 65-67
7. Русняк М.М., Дем'ян Я.Ю. Всеукраїнським науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка» - 2010 / Теоретико-методологічні підходи дослідження єврорегіонального співробітництва України та Польщі.